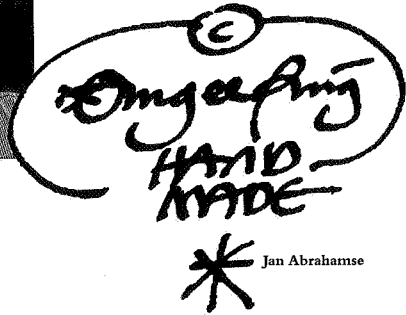

Muziekkoepel en uitkijktoren in Oude Pekela, 1984.

Jan Abrahamse

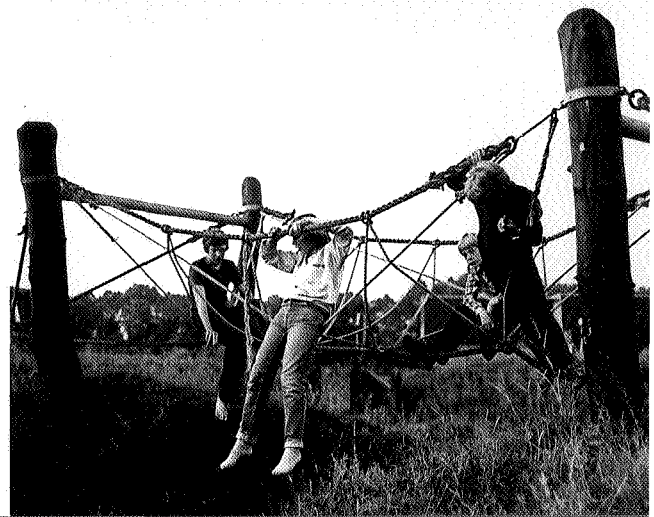
Na de opheffing van het Instituut van Creatief Werk (ICW) werd een samenwerkingsverband van kunstenaars opgericht onder de verrassende naam Omgeefmij. De motor achter Omgeefmij is Ger de Wilde woonachtig in Hongerige Wolf, ten noorden van Finsterwolde. Van daaruit opereert Omgeefmij over geheel Nederland, ja zelfs over de hele wereld, want er zijn ook projecten uitgevoerd in Hongarije, India en Australië.

'Zo ontstond een ontwikkeling van het plaatsen van een bestaand beeld naar het maken van een beeld voor een specifieke plek; de omgeving diende als sokkel en daarmee ontstond de volledige inrichting van de gebouwde omgeving', aldus De Wilde. 'Het Witte Plekken Plan was geboren uit bezorgdheid over de vanzelfsprekendheid van inrichting van de openbare ruimte. De geldstromen die hiervoor ter beschikking stonden, konden ons inziens beter besteed worden. Dat resulteerde in een samenwerking tussen Karl Pelgrom en mij en de gemeente Oude Pekela.'
De Omgeefmij werkte tot 1984 in Oude Pekela: er werden verschillende fasen van de reconstructie van het Pekelerhoofddeep vormgegeven, bij het winkelcentrum De Helling werd een parkeeromgeving aangelegd die ook zonder auto's de menselijke schaal behield, er kwamen praat- en muziekkoepels en schoolpleinen werden ingericht in samenwerking met Gemeentewerken. De betrokkenheid met Pekela was er al vanaf de

Het was het idee en het ideaal van kunstenaar Karl Pelgrom om samenwerkingsverbanden tussen kunstenaars te realiseren. Hij werkte samen met Harry Huisman en met z'n beeldhouwklas op Academie Minerva. *'Samen met Karl Pelgrom, Bram van der Lyke, Harry Huisman en Gjalb Blaauw maakten we groepsprojecten en exposeerden we bij Albert Waalkens in Finsterwolde, in het Groninger Museum en in het Stedelijk Museum te Amsterdam'*, vertelt Ger de Wilde. Doordat zij groepsprojecten uitvoerden hebben zij geen eindexamen gedaan, omdat de geëmmiteerden de studenten niet individueel konden beoordelen.

DE OMGEVING ALS SOKKEL

De omgevingsinrichtingsactiviteiten van het Instituut van Creatief Werk (ICW) werden door oud ICW-leden Bram van der Lyke en Ger de Wilde voortgezet en verder ontwikkeld onder de naam Omgeefmij, waaronder zij gezamenlijk twaalf jaar opereerden vanuit de voormalige ICW-boerderij het Borge in Finsterwolde. De ontwikkeling van omgevingsvak tot omgevingskunst was te zien in de beeldtentoonstelling Beeld-en-route, een beeldhouwopdracht voor de bibliotheek in Stadskanaal, en Beeld Retour Finsterwolde, een mini- beeldenroute door de plaatselijke kunstenaars. Het Witte Plekken Plan (zie elders in dit nummer), waarbij naast de kijkfunctie de gebruiksfunctie van kunstbreng in de woonomgeving centraal kwam te staan, voerde naar het Open Plekken Plan Groningen: kunst met een gebruiksfunctie op tijdelijk braakliggend terrein in de stad.

Touwbrug bij het opvangcentrum De Ruyterstee in Smilde, 1980.

tijd van de strokartonstakings. Ger de Wilde vervaardigde toen een fotocollage in de Pekelder Courant met zwemmers, kano's en zeilbootjes in het toen nog ernstig vervuilde Pekelerhoofddeep. Dat cynisme riep de volkswoeide op, evenals de vaartocht met bobo's na de realisatie van de eerste fase van de reconstructie van Pekelerhoofddeep, waarbij de rondvaartboot door de plaatselijk bevolking met stenen bekogeld werd.

KARTONNEN WISSELWONINGEN EN HUIFSCHEPEN

'Voor Finsterwolde werden dorpsvernieuwingsplannen gemaakt. Hieraan vooraf gingen zo'n dertig inspraakavonden waarbij 80% van de bevolking aanwezig was en die resulteerden in 1 m³ tekenwerk en misschien ook wel 1 m³ bier en berenburg. We begonnen iets te doorgronden van het gesprek met de ambtelijke wereld, we begonnen ons verstaanbaar te maken', aldus De Wilde. De revisiecommissie van de BKR gaf toestemming als BKR-opdracht de schoolomgeving in de Nap-buurt in Finsterwolde aan te kleden. In samenwerking met Gjal't Blaauw werd een tweede fase gerealiseerd voor de omgevingsaanleg van het Biologisch Centrum te Haren. De eerste fase was eerder al door ICW uitgevoerd. Het dorpsvernieuwingsproject Spijk resulteerde in de bouw van kartonnen wisselwoningen, die in Oude Pekela bij Ceres Sparenboom vervaardigd werden. 'Dat betekende Polygoon wereldnieuws. Wij bestonden van kartonkunst dat jaar. Overdag werkten we binnen de kartonbouw en 's nachts, high van contactlijm, maken we kartonkunst van restanten en mistukte panelen.'

Het dorpsvernieuwingsproject in Nieuwolda bracht weer iets ander moois voort: huifschepen werden gebouwd om het Termunterzijldiep weer in bedrijf te krijgen, hetgeen resulteerde in een investering van 25 miljoen gulden in de Oost-Groningse vaarwegen.

ZELFWERKZAAMHEID

In 1968 mochten Bram en Ger een schoolomgeving bij een nieuwe school in Midwolda inrichten. Dat bleek zo'n succes dat er sindsdien veel gebeld werd door schoolbesturen en bouwcommissies die zo'n omgeving ook wilden. *'Dit begint op werk te lijken',* zegt De Wilde. *'Omgeefmij heb ik tot 1984 samen met Bram van der Lyke gedaan, daarna heb ik het als eenmansbedrijf voortgezet met een variërend aantal medewerkers, afhankelijk van het aantal opdrachten.'* Bovendien voerde De Wilde meer zelfwerkzaamheid van de toekomstige gebruikers in tijdens de realisatie van de plannen. Een voorbeeld daarvan is de gemeente Beilen, waar veertien speel- en ontmoetingsplekken geplaatst worden van materiaal dat door de Omgeefmij is voorbereid. De afwerking en het grondwerk wordt gedaan door de bewoners. Dezelfde procedure vindt plaats bij Project Elf, waar elf Drentse dorpen zelf hun speel- en ontmoetingsplekken bouwen. *'Bij het project Beilen-West bouwen acht buurtgroepen speel- en ontmoetingsplekken. Ik heb er geen omkijken meer naar, sommige zaterdag heb ik wel honderd mensen aan het werk.'*

PRIJZEN

In 1992 krijgen de werkgroepen en projecten van Omgeefmij alle speel-prijzen die in Nederland bestaan: samen-spelensprijs, inspraakprijs, zelfwerkzaamheidsprijs, productprijs, en Beilen wordt kinderstad. De werkgroepen krijgen f 60.000,- aan prijzengeld en de Omgeefmij de eer... en voor f 60.000,- vervolgoedprachten.

HERGEBRUIKPROJECT IN BOMBAY

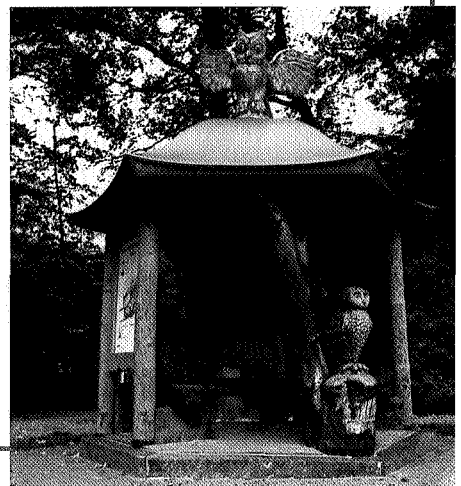
Voor de International Playground Association (IPA) voert Omgeefmij een hergebruikproject uit bij scholen in Bombay. De Wilde: *'De grootste school heeft 9000 leerlingen; 's ochtends 4500 en 's middags de andere 4500. Er wordt lesgegeven in de drie talen van het district. Ze verstaan elkaar niet eens, laat staan mij. De touwen die we gebruiken zijn geslagen van de restjes van versleten scheepcrossen. Voor vijf scholen maken we plannen en bij één school kunnen we bouwen. Naar aanleiding van deze start wordt het totale project dat 1500 scholen omvat door de Unesco geadopteerd.'*

Het Ministerie van VROM zendt Ger de Wilde met zijn medewerkers uit naar Melbourne om daar tijdens het mondiale IPA-congres een voorbeeldspeelplek te bouwen van hergebruikmaterialen. *'We doen deze hergebruikprojecten ook in Hongarije, waar de taalbarrière verdwijnt na twee glazen palinka. Probeer maar eens een Hongaar uit te leggen dat er een negatieve mal in de kleigrond gegraven moet worden om daar, ondersteboven, een betonnen watertafel in te kunnen gieten. De beschikbare bouwmaterialen daar zijn gladgedreden combinebanden, Robinahout uit het bos en beton.'*

BLAUWE STAD

De huidige bemanning van Omgeefmij bestaat uit Stans van de Geer, Bert Dolfing, Dirkjan de Wilde en Ger de Wilde en parttime medewerker Marinus Dieleman. Opdrachten van de laatste tijd zijn een bosvormingsproject in Nunspeet (waar Omgeefmij van de driehonderd grove dennen die uitgedund moesten worden, er honderd ter plaatse verwerkt), een infostand en speelplek in het Sterrenbos en het Uilenpriel bij Groenestein, allebei in Groningen. In augustus heeft Omgeefmij een buurtspeelplek op Vlieland gemaakt. *'We hebben daar met veel vrijwilligers in tien dagen een schip gebouwd, een vuurtoren, een kabelbaan, schommels en een amfitheater. Misschien gaan we in het kader van de Blauwe Stad weer een specifiek Oost-Gronings huurschip ontwikkelen met burgemeester Ab Meijerman, die toen als wethouder van Nieuwolda een van de initiatiefnemers was van het huifschepenproject. Je hoort nog wel van ons.'*

Het adres van Omgeefmij:
Hongerige Wolf 1
9684 TJ Finsterwolde
tel 0597-35 42 79

Uilenpriel bij Groenestein
foto Wim te Brake.

